

De Toneelmakerij

Geadviseerd subsidiebedrag: **€ 830.000**

Gevraagd subsidiebedrag: € 887.443

Over de instelling

Stichting De Toneelmakerij, podiumkunsten, jeugdpodiumkunsten, Amsterdam

Stichting De Toneelmakerij (hierna: de Toneelmakerij) in Amsterdam maakt theaterproducties voor kinderen en jongeren tussen de 4 en 18 jaar. De instelling maakt producties met de canon als uitgangspunt, maar ontwikkelt ook producties op basis van nieuwe Nederlandse en internationale jeugdtheaterteksten. De producties kaarten maatschappelijke onderwerpen aan, zoals de diversiteit in de samenleving. De Toneelmakerij bespeelt elk seizoen met één productie de grote zaal. Daarnaast maakt ze diverse producties voor de Nederlandse kleine en middenzalen, voor schoolklassen, en op locatie in Amsterdam. De instelling zet zich in voor talentontwikkeling en heeft een uitgebreid educatieprogramma.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.24 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting De Toneelmakerij een subsidiebedrag toe te kennen van € 830.000.

De Toneelmakerij presteert goed: ook sinds Paul Knieriem in 2019 de artistieke leiding heeft overgenomen, is de artistieke kwaliteit van het werk hoog. De instelling heeft een sterke eigen signatuur gericht op teksttoneel, met aansprekende muzikale accenten. Hiervoor werkt zij samen met verschillende interessante coproductiepartners. Ook uit de nieuwe plannen spreekt duidelijk haar maatschappelijk engagement. Het verbreden van de canon voorbij de gekende westerse verhalen is daarin een positieve ontwikkeling.

De Toneelmakerij biedt weinig inzicht in de bedrijfsvoering. Een toelichting op de begroting ontbreekt en de reflectie op de Fair Practice Code is summier. Dat laatste geldt, in mindere mate, eveneens voor de Governance Code Cultuur.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

De raad is positief over de artistieke kwaliteit van de producties van de Toneelmakerij. Uit de gekozen verhalen en de samenstelling van de casts blijkt duidelijk dat de instelling zich inspant om aan te sluiten bij de bevolkingssamenstelling van haar standplaats Amsterdam, en bij wat er in de stad leeft. Met de grote zaalvoorstelling 'De Toverfluit' gaven de Toneelmakerij en partners Silbersee en Genevieve Murphy cross-disciplinair en uitdagend vorm aan de opera. Met 'Sweet Sixteen' goot de instelling het zware onderwerp zelfdoding in een sterke theatrale vorm. Ze won hiermee een Zilveren Krekel.

Een interessante nieuwe ontwikkeling vindt de raad de lokale verhalen met een geëngageerde invalshoek, die veelal met jong regietalent en maatschappelijke partners worden ontwikkeld. Voorbeelden zijn 'Een stormachtig zondagskind' over het syndroom van Down, en 'Café 't Mandje', over een van de eerste homocafés van Amsterdam.

De Toneelmakerij heeft een inhoudelijk gedegen plan, waaruit een sterk maatschappelijk engagement spreekt. De raad vindt het positief dat de instelling de klassieke westerse canon koestert, en deze uitbreidt met niet-westerse verhalen, zoals het Indiase epos 'Mahabharata' en het West-Afrikaanse sprookje 'Kirikoe en de heks'. Dergelijke initiatieven illustreren haar besef dat culturele diversiteit voor het jonge publiek een gegeven is.

De Toneelmakerij kiest voor haar producties relevante thema's, zoals klimaatverandering, identiteit en het leven online, en werkt die met uiteenlopende samenwerkingspartners op aansprekende manieren uit. Samen met een maker als Timothy de Gilde en gezelschappen als Trouble Man, Circus Treurdier en Silbersee, geeft zij multidisciplinair en hedendaags gestalte aan klassiekers. Op de vlakke vloer en in de klas komen spelers dicht bij het publiek, in het werk dat jonge makers Belle van Heerikhuizen en Steef de Jong bij de Toneelmakerij maken.

Om financiële redenen heeft de Toneelmakerij haar intentie uit de voorgaande subsidieperiode om elk seizoen een grote zaalproductie te maken, nog niet ten volle kunnen realiseren. De raad betreurt dat, en is enthousiast over de voorgenomen samenwerkingen met Internationaal Theater Amsterdam (ITA) en verschillende coproductiepartners. Deze stellen de instelling in staat de komende vier jaar wél meerdere producties voor de grote zaal te realiseren. De raad kijkt daar naar uit.

Vernieuwing

De Toneelmakerij beweegt met haar inclusieve themakeuzes mee met de steeds diverser wordende samenleving. Positief is dat de Toneelmakerij daarbij, tegen de trend in, de grote zaal en de canon blijft koesteren.

De instelling heeft zich in de periode 2017 – 2020 meer geconcentreerd op de standplaats Amsterdam, en zet die koers voort. Met producties rond lokale verhalen sluit de instelling meer aan bij wat er in de stad leeft. Daarnaast verheugt het de raad dat de Toneelmakerij een meer intensieve samenwerking aangaat met de Amsterdamse huizen waar zij speelt: ITA en de Krakeling. Met die laatste wil zij op termijn samen een nieuw pand betrekken. De raad volgt de nadere invulling met belangstelling.

De Toneelmakerij ontplooit goede activiteiten op het gebied van talent- en genreontwikkeling. De instelling gaf de afgelopen periode jonge spelers de kans zich met spannende rollen te presenteren aan het publiek en organiseerde voor een kleine groep diverse makers en schrijvers intensieve talentontwikkeltrajecten. Deze talentontwikkeling zet zij de komende periode voort met onder meer Abdel Daoudi, Carmen Lamptey, Esther Duysker, Tomer Pawlicki, Vera Morina.

De raad is positief over de samenwerking met diverse partners in ‘Onder Twaalf’, een programma voor schrijvers met een migratieachtergrond die voor de jeugd willen schrijven.

Eerlijke beloning en gezonde bedrijfsvoering

De liquiditeit, de solvabiliteit en het weerstandsvermogen van de Toneelmakerij geven een positief beeld van de financiële gezondheid. Uit de cijfers blijken geen grote risico's. De instelling is voor ongeveer dertig procent van de inkomsten afhankelijk van de subsidie van OCW en heeft een goede financieringsmix met een eigen-inkomstenpercentage van gemiddeld dertig procent.

De Toneelmakerij realiseerde in 2018 en 2019 grote zaalproducties, terwijl haar reguliere budget niet voorziet in dergelijke kostbare projecten. Ze resulteren in (ingecalculerde) exploitatietekorten, die ten laste gaan van het eigen vermogen. Door samenwerking te zoeken met ITA (dat zijn publiek wil verbreden en verjongen) en jaarlijks een vaste speelperiode te kiezen, dekt de instelling het risico van de kostbare grotezaalvoorstellingen in de periode 2021 – 2024 beter af.

Of de begroting voor de periode 2021 – 2024 realistisch is, is niet goed te beoordelen, omdat een toelichting op de cijfers ontbreekt. De Toneelmakerij begroot een flinke toename van subsidies. Ze is voornemens “meer menskracht en middelen in te zetten voor consolidatie, groei, verbreding en

verdieping van het publiek”. De raad vindt het niet duidelijk waar de gevraagde subsidieverhoging precies voor is bestemd.

De raad is positief over de plannen van de Toneelmakerij om op de langere termijn met Theater De Krakeling een pand te delen. Het komt de efficiency ten goede als daarbij ook de backofficetaken worden gedeeld.

De Toneelmakerij honoreert vaste, tijdelijke en freelance medewerkers conform de cao Toneel en Dans.

Bevordering van educatie en participatie (inclusief publieksbenadering)

De Toneelmakerij presteert goed op het gebied van cultuureducatie. Zo bereikt de instelling jong publiek in het speciaal onderwijs, op reguliere basisscholen en in het praktijkonderwijs, binnen doorlopende leerlijnen.

Met achttien ‘Toneelmakerijscholen’ heeft het gezelschap een speciale band: voor hen ontwikkelt ze workshops op maat. Ook ontwikkelt ze inspiratieboxen voor leerkrachten en installaties en interactieve games voor de leerlingen. Daarnaast schoolt zij leerkrachten uit het primair onderwijs, docenten uit het voortgezet onderwijs en studenten aan pabo’s en het wetenschappelijk onderwijs in het inbedden van kunst in de klas. De raad vindt het positief dat de Toneelmakerij zitting neemt in het bestuur van de European Theatre Convention (ETC), een internationaal netwerk waarin educatieafdelingen samenwerken en kennis delen.

Ook is hij positief over het voornemen een publiekswerker aan te stellen waarmee de instelling vanuit een steviger uitgangspunt banden met nieuw publiek aangaat. Wel had de raad graag meer gelezen over de verwachtingen die zij heeft bij het aanstellen van deze functie. De samenwerking met MOCCA draagt verder bij aan het bereiken van nieuw publiek, onder meer met het programma ‘Alle Kinderen naar Theater’.

Geografische spreiding

De Toneelmakerij richt zich sinds 2017 – 2020 sterker op standplaats Amsterdam en zet deze koers voort. Het gezelschap trekt de wijken in met producties op locatie en werkt samen met Podium Mozaïek, De Meervaart en een groot aantal scholen. Ongeveer de helft van de driehonderd jaarlijkse voorstellingen wordt gespeeld in Amsterdam.

De focus op educatie en de samenwerking met de maatschappelijke partners sluiten goed aan bij het regioprofiel van de Metropoolregio Amsterdam. Haar inspanningen om nieuwe publieksgroepen te bereiken zijn onderdeel van de MRA-proeftuin ‘Bereikbaarheid en Promotie Cultuur’.

De Toneelmakerij bereikt jong publiek in het hele land: bijna twee derde van haar educatieve activiteiten vindt plaats buiten de stad.

De Toneelmakerij neemt zitting in het bestuur van de European Theatre Convention (ETC), waarmee het eerder internationale producties maakte. Het gezelschap speelt geregeld in België. Ze laat impresariaat Alles voor de Kunsten de mogelijkheden onderzoeken van internationale tournees of speelbeurten op internationale festivals.

Toepassing Fair Practice Code

De Toneelmakerij reflecteert onvoldoende op de Fair Practice Code, en licht de toepassing ervan te summier toe. Ook ontbreekt een visie op haar rol in de sociale dialoog over eerlijke beloning. Wel is zij lid van de werkgeversorganisatie NAPK en andere brancheorganisaties.

De Toneelmakerij zegt zich te houden aan de cao Toneel en Dans, en gebruikt de cao ook als richtlijn voor de honorering van zzp'ers. Wat dit concreet betekent, wordt echter niet toegelicht. Ze heeft oog voor scholing en doorgroeimogelijkheden, maar werkt dit niet uit, en gaat niet verder in op haar omgang met de secundaire arbeidsvoorwaarden. Om meer aandacht te besteden aan fair practice is de organisatie in de loop van 2019 teruggekeerd naar een structuur met afdelingshoofden, wat naar eigen zeggen leidde tot een betere taakverdeling en meer ontwikkelmogelijkheden voor het personeel.

Vergoedingen voor auteursrechten worden volgens de richtlijnen van de Vereniging van Letterkundigen (VVL) per opdracht overeengekomen. Ook hierop ontbreekt verdere toelichting. De Toneelmakerij werkt samen met coproducenten, maar geeft geen beschrijving van de onderlinge werkafspraken met betrekking tot eerlijke bedrijfsvoering.

De Toneelmakerij beschrijft geen concrete acties om de code in de periode 2021 – 2024 beter te implementeren.

Toepassing Governance Code Cultuur

De instelling reflecteert goed op de Governance Code Cultuur, maar zou haar toepassing ervan nog beter kunnen toelichten, net als de acties die zij onderneemt om de code verder te implementeren.

De instelling voldoet niet aan de normen voor openbaarheid van gegevens die bij een ANBI-status hoort, ondanks dat de raad haar daar eerder op attendeerde.

Toepassing Code Diversiteit en Inclusie

De Code Diversiteit en Inclusie wordt gedeeltelijk goed nageleefd en uitgedragen: de inclusieve aanpak komt tot uiting in gekozen thematieken,

de samenstelling van casts, en in samenwerkingsverbanden met maatschappelijke organisaties en scholen.

Om een meer divers publiek te bereiken, moet de Toneelmakerij echter nog stappen zetten. De instelling realiseert zich dat en heeft daarmee een begin gemaakt. Zo brachten via het Jongerencultuurfonds circa vijfhonderd kinderen een gratis bezoek aan 'De Toverfluit'. Dit initiatief krijgt bij de nieuwe voorstelling 'Hamlet' een vervolg. De raad is benieuwd naar de volgende stappen.

Binnen de organisatie kan de diversiteit ook nog worden vergroot, zowel wat betreft personeel als bestuur. De instelling heeft daarvoor een stappenplan opgesteld en wil diversiteit mee laten wegen bij de werving van nieuwe bestuursleden. De raad vindt wel dat de instelling erg lang heeft gewacht om werk te maken van deze noodzakelijke ontwikkeling en verwacht dat zij dit in de periode 2021 – 2024 realiseert.